

אין יהודי פשוט. יש יהודי מאמין!

הרב צבי נקר שליט"א

סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: מרן הגרא"מ שך זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', אמר באחת משיחותיו בישיבה, שאם היינו מאמינים באמת ובלב שלם שהתפילה שלנו פועלת במרומים, היינו ניגשים אליה יותר במרץ ובשמחה, ואז גם היינו נענים מן שמיא.

אחת הראיות שאין אנו מאמינים דיינו בכח התפילה שלנו, נעוצה בכך שאנחנו יכולים לעבור ליד מודעות הקוראות להתפלל עבור חולה פלוני, ורוב בני האדם אינם מעלים בדעתם שאם יוציאו מהפה נוסח תפילה כמו "אנא אבינו שבשמים, שלח רפואה שלמה לחולה פלוני בן פלונית", שתפילה זו תעלה לשמי שמים ועשויה להיות לעזר לחולה.

ומה הראיה שאין אנחנו מאמינים? פשוט מאוד: כי אנחנו לא מתפללים! גם את המשפט הפשוט הזה, גם את נוסח התפילה הזה שאינו גוזל מאיתנו לא זמן ולא כסף, לא כח ולא מאמצים - גם אותו אין אנו מוציאים מן הפה. היש לך ראייה יותר גדולה מזו לכך שאין אנחנו מאמינים בכחה של התפילה?

אחת הסיבות לחוסר האמונה הזו, נובעת מכך שהאדם חושב לעצמו: "אני הרי אדם כל כך פשוט, ואיך יתכן שהתפילה שלי פועלת משהו במרומים?" והאמת היא שתפילתו של כל אדם נשמעת, גם אם הוא מחשיב עצמו לאדם פשוט. וגם אם נצא מנקודת הנחה שזה אכן כך, ברם הקב"ה מחבב גם את תפילתם הפשוטה של אותם אנשים פשוטים, וישנם מקרים שהוא חפץ בה יותר מתפילתם של אנשים 'לא פשוטים'.

וכדי להוכיח זאת, נספר את ששמענו מפיו של הרב ד"ר מנחם חיים ברייאר, סגן מנהל רפואי בית החולים מעייני הישועה: מעשה שהיה ביהודי מבוגר למדי שהובא לבית החולים כשהוא סובל מכמה דברים. מצבו של החולה היה קשה מאוד, ובית החולים עשה מעבר ליכולתו כדי לסייע לו להתגבר על המחלות מהן סבל, אך ללא הועיל.

מצבו החמיר והדרדר מיום ליום. בנו, ששהה כל העת לצידו, ניגש מידי פעם אל הרופאים ושאל במה אפשר עוד לעזור לו, אבל בשלב מסוים הרימו הרופאים את ידיהם והשיבו שמבחינה רפואית, באמת אי אפשר כבר לעשות שום דבר. הבן המסור, הוא יו"ר אחד הארגונים הגדולים המטפלים בבעלי תשובה. מששמע את דברי הרופאים והבין את הדברים לאשורם, קם ועלה לירושלים, ומיהר לכותל המערבי.

באותה שעה היתה אמורה לסייר במקום קבוצה בת כמהה משתתפים של סטודנטים שהוא מטפל בהם, שברובם הגדול אינם שומרים עדיין על מצוות התורה. הבן ניגש אל חברי הקבוצה, וביקש מהם להאזין לו שתי דקות. הוא סיפר להם על מצבו הקשה של אביו, וביקש מהם בדמעות להתקרב אל הכותל המערבי ולומר בצוותא את פרק "שיר המעלות ממעמקים קראתיך".

חברי הקבוצה הסכימו, וכך עשו. חבשו כיפות לראשם, ניגשו אל הכותל והתפללו. נחזור לבית החולים מעייני הישועה בבני ברק. ממש באותה שעה שבה התפללו חברי הקבוצה, חלה הטבה משמעותית ופתאומית במצבו של החולה הקשה, אביו של יו"ר הארגון ההוא. בתוך פרק זמן של ימים ספורים, שוחרר האיש מבית החולים וחזר לתפקד כאחד האדם.

הבה נתבונן נא: הרי קבוצת האנשים הנ"ל שהתפללה ליד הכותל בעבור החולה, עונה לכל היותר על התואר 'יהודי פשוט', וגם זה לא, משום שכאמור רובם לא היו עדיין שומרי מצוות, ובכל זאת אי אפשר להתעלם מהראיה הניצחת שתפילתם הנרגשת ליד הכותל הביאה בס"ד לרפואת החולה.

וכל כך למה? משום שמן הסתם הם האמינו בכחה של התפילה שלהם. הבן, שדיבר איתם על כך לפני שניגשו להתפלל ליד הכותל, חיזק אותם בעיקר בנושא זה - ואמר שגם תפילה של יהודי פשוט כשהיא יוצאת מהלב נשמעת במרומים. ואם כך, מדוע אנחנו לא יכולים?

צו

לעילוי נשמת

הרב אלטר אהרן יצחק

הרשקוביץ זצ"ל

י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוין לשבת

200 ₪ בלבד

בנק דיסקונט סניף 56

השבון 61135

אסמכתא למייל:

Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, הדרה, אשדוד,

בני ברק, פתח תקווה, רחובות,

מודיעין עילית ואחיסמך

העלון נתרם להצלחת התורמים החפצים בעילום שמם.

ולהצלחת ולבריאות כל עם ישראל

ושנזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במהרה, אמן.

על אבא לא שואלים שאלות. ולפעמים כן...

הרב יצחק רצקר שליט"א

מעשה חסידי מוכר מספר על הרבי מבעלזא, רבי יששכר דב רוקח זצ"ל, ששנה אחת ביקש להדר במצוות 'והגדת לבנך', ולעורר את בנו לשאול ולהקשות קושיות בליל הסדר - שהרי שינויים רבים נעשים בלילה הזה 'כדי להתמיהה התינוקות'. הרבי התאמץ בכל כוחו להתמיה את בנו, שהתפרסם לימים כרבי 'אהרן הקדוש' מבעלזא, זכר צדיק לברכה: הוא העמיס על גבו שק כבד, החזיק בידו מקל והתחיל מסתובב בבית אנה ואנה, ממתין לשאלת הבן 'מה זאת?'. אולם, השאלה התמהמה מלבוא: אהרן הביט באביו בעניין רב, אולם שום קושיה לא יצאה מפיו. לאחר שהרבי הבין שהשאלה לא תבוא, פנה בעצמו אל בנו: 'אהרן יקירי, מדוע אינך שואל כלום? האם אין התנהגותי משונה בעיניך?' אהרן הקטן השפיל את עיניו מפני מורא אביו, וענה בלחש: 'אכן לא הבנתי את הנהגתו של אבא, אבל אני יודע דבר אחד: על אבא אף פעם לא שואלים שאלות!'

לאחר שהרבי הבין שהשאלה לא תבוא, פנה בעצמו אל בנו: 'אהרן יקירי, מדוע אינך שואל כלום? האם אין התנהגותי משונה בעיניך?' אהרן הקטן השפיל את עיניו מפני מורא אביו, וענה בלחש: 'אכן לא הבנתי את הנהגתו של אבא, אבל אני יודע דבר אחד: על אבא אף פעם לא שואלים שאלות!'

במקומות רבים סיפור זה מהווה סיפור מכונן, ייצוג לדרך חיים שלמה: 'על אבא לא שואלים שאלות'. זהו מוטו המעצב נאמנה את הדבקות במסורת, את הרצף הבין דורי, את ערך הציות המוחלט: עלינו לא רק שלא לסטות מדברי אבותינו, אלא גם לא לשאול ולא לתמוה. במתח שבין התבונה למסורת, לא רק שהמסורת עדיפה, אלא היא מאיינת את התבונה לחלוטין: התבונה של האדם אינה רלוונטית במקום שיש בו מסורת. היא לא אמורה לבא לידי שימוש כלל.

אך אם נתבונן בסיפור, הרי יש בו תמיהה גדולה: הלא הציפיה היתה שהבן דווקא כן ישאל שאלות. זו היתה מטרתו של האב - לקיים בשלימות את המצוה של 'והגדת לבנך', שהיא, כפי שהורונו חז"ל, נעשית דרך שאלות ותשובות. רק הבן שאינו יודע לשאול, עליו נצטוונו לפתוח לו מעצמנו. אולם, באופן רגיל, אנו מצפים מהבן שידע לשאול; כנראה שעל אבא ניתן ואף צריך לשאול שאלות...

וְהִיא כִּי יְבֹאָהּ ה' ... וְהַעֲבִרְתָּ כָּל פֶּטֶר רַחֵם לָהּ ... וְכָל פֶּטֶר חָמור תִּפְדֶּה בְּשָׂה ... וְהִיא כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מִיָּמֵינוּ לָאֵמֹר מִה זֶאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם מִבְּיַת עַבְדִּים: פְּסוּקִים אֵלּוּ נִתְּנִים לְקִרְיָאָה בְּשֵׁתֵי דְרָכִים: הָאֶחָת, "וְהַעֲבֵרְתָּ עַל כָּל פֶּטֶר רַחֵם לָהּ" כַּעֲנִיין בְּפָנֵי עֲצָמוֹ; וְהַשֵּׁנִית, "וְהַעֲבֵרְתָּ עַל כָּל פֶּטֶר רַחֵם לָהּ" כַּעֲנִיין בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. כְּלוּמֹר, אֲפֻשֶׁר וּקְיוּם הַמִּצְוָה יְעוֹרֵר שְׂאֵלָה מִצַּד הַבֵּן: "מִה זֶאת?" וְבִשְׁל כֶּךָ, הַכְּתוּב מְמַלֵּץ, אוּ מִצְוָה, עַל תְּשׁוּבָה שֶׁנֶּעֱנָה לְבָן. לְפִי זֶה, יִתְּכֵן שֶׁאֵם הַבֵּן הִיא "בֶּן צַדִּיק" (בֶּן חַמִּישִׁי, כָּכֵל הַנִּרְאָה, שְׂאִינוּ נִכְלָל בְּרִשְׁמֵיט אֲרַבְעַת

הבנים הסוררים), הוא לא היה שואל כלל, שהרי "על אבא לא שואלים שאלות". אך כיוון שהוא אינו כזה, אלא בעוונותיו נכנס בו היצר הרע והוא שואל שאלות, הרי שיש לענות לו: "בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים", וגומר.

הקדוש ברוך הוא מבקש מאיתנו להפסיק לרגע את שגרת החיים הדתית המובנת מאליה, לעצור ולשאול מה זאת. להסתכל לרגע על קיומנו הדתי מבחוץ. ולכאורה, הדברים אכן מעוררים פליאה. האמנם? האם אין זה מנוגד לתנועה הדתית הרגילה של צייתנות ואמונה תמימה?

אולם, ניתן גם לקרוא את הפרשה באופן אחר, שבו "והיה כי ישאלך" אינו תוצר לוואי של הקרבת פטר הרחם, אלא חלק מהתכלית של המצווה. לאחר שהכתוב מצווה על הקרבת בכור בהמה טהורה, מגיע ההסבר לתכלית פעולה זו, שהיא שאלת הבן והתשובה עליה: וְהַעֲבִרְתָּ כָּל פֶּטֶר רַחֵם לָהּ - וְאִם כֹּאשֶׁר יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מִיָּמֵינוּ לָאֵמֹר מִה זֶאת, אִזִּי תַעֲנֶה לוֹ בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם מִבְּיַת עַבְדִּים: וְיִהְיֶה כִּי הִקְשָׁה פְרָעָה לְשַׁלְּחָנוּ וַיְהַרְגֵהּ ה' כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצֶךָ מִצְרָיִם מִפְּכוֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אָנֹכִי זֹכֵר לָהּ כָּל פֶּטֶר רַחֵם הַזֵּכָרִים. השאלה והתשובה הם תיאור של האופן שבו מתקיימת המצווה: מצוות הקרבת בכור בהמה טהורה תקיים את תכליתה בכך שהיא תעורר את הבן לשאול מה זאת, ועל ידי כך, נוכל לספר לו על מכת בכורות שהייתה במצרים.

קריאה זו נראית נכונה יותר מתוך רהיטת הפסוקים, וכך כנראה פירשו גם חז"ל את הפסוקים. מכאן נלמדת המצווה החשובה של סיפור יציאת מצרים לבנים, שנעשית דרך שאלה ותשובה בדווקא, ומכאן המקור בתורה לצורך לעשות פעולות שיעוררו את הילדים לשאול שאלות.

ברגע של ליל הסדר, היהדות עולה מתוך הממד של "מסורת" לעבר הממד של "הבנה". ברגע זה היהדות אמורה לקבל משמעות לא רק בתוך ההקשר הפנימי שלה, למי שמקבל אותה כמובנת מאליה, אלא בתוך הקשר חיצוני, הקשר הדורש הסבר - ומקבל אותו כמובן, בין שני קצוות עוברות דרכי ביניים שונות. בין שתי תנועות נפש מנוגדות, בין תנועת הציות, ותנועת בקשת ההבנה - היה מקום לחלק ולומר שיש אבות ששואלים עליהם ויש אבות שאין שואלים עליהם; יש ילדים השואלים ויש שאינם שואלים; יש מקרים שצריך לשאול ויש מקרים שצריך לציית בתמימות. אולם ליל הסדר מתייחד בכך שהוא הזמן לשאלות: בכל השנה אנו מקיימים את המצוות בתמימות ובלי לשאול שאלות, אולם בפסח אנו מצווים לשאול. גם הראש שרגיל להיות במהלך השנה בתנועת הכנעה וציות, נדרש להתרומם כלפי מעלה למשך לילה אחד לפחות ולבקש הסברים.

נחזור איפוא לסיפור על הרבי מבעלזא, ונספר את החלק שלא סופר: לאחר שמע האב - הרבי, את תשובת ילדו, נשק לו בחיבה ואמר: "אהרלה' יקירי, בכל השנה אני אומר לך לא לשאול שאלות, אבל בפסח - לא רק שמותר לך לשאול, אלא אני רוצה שתשאל".

ומה הגיב אהרלה'? ניתן לנחש שהוא לא הגיב כלום, כי בכל זאת 'על אבא לא שואלים שאלות'... אולם

קשה היה לו שלא להתפלא בליבו: מדוע בפסח שואלים ובכל השנה לא שואלים? מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שבכל הלילות אין אנו שואלים על אבא אפילו קושיה אחת, הלילה הזה - ארבע קושיות?!

למעשה, מערכת היחסים בין האב והבן אינה אלא בבואה של מערכת היחסים בינינו לבין אבינו שבשמים. הקדוש ברוך הוא מבקש מאיתנו להפסיק לרגע את שגרת החיים הדתית המובנת מאליה, לעצור ולשאול מה זאת. להסתכל לרגע על קיומנו הדתי מבחוץ. ולכאורה, הדברים אכן מעוררים פליאה. האמנם? האם אין זה מנוגד לתנועה הדתית הרגילה של צייטנות ואמונה תמימה?

תפקיד השאלה בשמירת התורה מתברר מתוך מצוות ההגדה לבן המופיעה בפרשת ואתחנן. שם מלמדת התורה כיצד השאלה מעניקה משמעות לקיום המצוות, משמעות שאינה יכולה להתקבל מתוך קיום בבחינת "מסורת" בלבד: **כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֵדוּת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוְּתָה ה' אֱלֹהֵינוּ אֲתָכֶם: וְאָמַרְתָּ לְבְנֶךָ ...** השאלה "מה העדות" יכולה להתפרש בשני מובנים. היא יכולה להתפרש בתור: מה אומרת המסורת? מה הם החוקים שהיא מכתיבה? פירוש אפשרי אחר לשאלה הוא: מהו הציודק לעדות? מדוע אנו עושים את מה שאנו עושים? התשובה שהתורה מציעה לשאלה מובילה אותנו לפרש את השאלה 'מה העדות' במובן של 'מה הציודק לקיומן של העדות'. התורה מספרת על נקודת הראשית של העדות (עבדים היינו) ועל התכלית שלהם (לטוב לנו כל הימים לחיותנו כיום הזה). לצד זאת, יתכן שהעמימות של השאלה מכוונת, והתורה מכוונת ללמד אותנו כי התשובה שהיא נותנת עונה גם על השאלה "מה אומרת המסורת". זאת משום שהציודק מעניק משמעות למצוות עצמן, למסורת עצמה.

מתוך ציודק כזה יכולה להתהוות תנועת המשך, של מסורת המובנת מאליה שאינה דורשת הצדקה. מי ששואל בליל הסדר את אביו ארבע קושיות, הוא זה שזכאי אחר כך, במשך השנה כולה, לומר: 'על אבא לא שואלים שאלות'.

אודך כי עניתני | מאפילה לאור גדול

הגאון רבי דב צבי קרלינשטיין זצוק"ל

בימים אלו אנו בסוף תקופה שמסתיימת ונגמרת, תקופה שנגזרה מן השמים על כל העולם. והקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו שמע את תפילתנו והוציאנו מן המיצר.

נודמן לי לשמוע ביקורת עצמית, שבהתנהגות העכשווית בחיי היום יום לא ניכרת התועלת הרוחנית שהמאורעות שעברו עלינו היו אמורים להפיק: היתכן, הם תובעים את עצמם, שכל זה - הן הפחד שאפף אותנו קודם הישועה, הן הישועה עצמה - חלף הלך מדעתנו כקצף על פני מים, מבלי להשאיר שום רושם באורח חיינו, עד כדי שעולם כמנהגו נוהג.

לכשנתבונן במאורעות שחלפו, נראה, שהיו כאן שני מעשי ה', שבעצם אין קשר הכרחי ביניהם. קם עלינו

אויב שבמשך זמן רב הטיל עלינו אימה וחתית באיומיו, והסכנה היתה גדולה. ולאחר מכן באה הישועה שסילקה את הסכנה. ברם, ישועת ה' מיד האויב היתה יכולה להתרחש גם בלי הפחד שקדם לה. הוי אומר - שהיתה כאן גזירה מן השמים - גזירת יסורים על כלל ישראל, יסורים של פחד, שהם ודאי בגדר יסורים קשים, כל אחד לפי טבעו.

למרבה הפלא, כל עסקנו הוא בהודאה על הישועה בלבד, וסבורים אנו, שאחרי הישועה חלף גם ענין היסורים. אכן, טוב ויפה הוא שאנו מודים לי יתברך על כך, אבל איך זה שאין אנו מתייחסים כלל לצרה הגדולה שבאה עלינו, עברה עלינו תקופה ארוכה של אימה, שישה שבועות, תקופת פחד, שכמדומה, לא היה כמוה בחמישים השנים האחרונות, ואנו עוברים על תופעה זו בשויון נפש.

בספר 'קובץ מאמרים' כותב רבי אלחנן על הצרות שהיו בזמנו בזה הלשון: 'עלינו להבין כי מן השמים מעוררים אותנו. משל למי שנרדם בליל כפור, חייבים לעוררו שלא יקפא. לא יפסיקו לעוררנו ביתר שאת עד שנתעורר כליל משנתנו. בשמים לא יותרו על המטרה שהציבו שם, עד שתתגשם. אם כן למה לנו לחכות עד שתבאנה מהלומות יותר חזקות וכבדות'. עד כאן לשונו.

אף אנו, עונש הפחד בו דנו אותנו, מצביע, כי בשמים קיימת תביעה חמורה עלינו, ולזאת באה צרה זו כדי לעורר אותנו: שאין מעוררים אלא את מי שיש בו רוח חיים, את מי שיש לו לב לדעת. ואכן, בסייעתא דשמיא התעוררנו לפני הישועה, והתחזקנו בלימוד התורה, בתפילה, בדקדוק המצוות וביראת שמים, אבל דומה ששוב נרדמנו, חזרנו ושקענו בשגרה. יש לנו לדעת, שכל עוד שלא נתעורר כראוי, בהתעוררות מוחלטת שאין אחריה תרדמה, לא ירפו מאיתנו. והשאלה אשר לא ישקל כבדה, וכפי שניסח אותה רבי אלחנן - 'למה לנו לחכות עד שתבאנה מהלומות יותר חזקות וכבדות' - חייבת להדהד באזנינו ללא הרף, שכן 'בשמים לא יותרו על המטרה שהציבו שם, עד שתתגשם'.

בואו ונעורר את עצמנו, גם נעשה מאמצים שלא נחזור ונרדם. כל אחד וכוחותיו, כל יחיד עם הכוחות שהקדוש ברוך הוא חנן אותו בהם. נתבונן בדברים ונתחזק. אל נא נחכה שיעירו אותנו בקולות וברקים, בחצוצרות יום הדין. ודבר זה שאנו דנין עליו - התעוררות מתוך זכירת הצרה - אינו ענין כלל להודאה על הישועה. אכן ההודאה צריכה היא שתבוא בליווי ריבוי עבודה ומעשים טובים, וכמו שכתב בספר 'חובת הלבבות': 'יתחייב מי שיחדהו הבורא יתברך לטובה - בתוספת עבודה עליה. ועל כן היו חסידים הראשונים, כשהיתה באה להם טובה מטובות העולם, מתפחדים לה וכו' שלא יקצרו מהשלמת העבודה עליה, וההודאה בעבודה ותשוב להם לרעה'. עד כאן לשונו.

הנה, הישועה שנושענו היא מחייב מיוחד לתוספת עבודה בתורה ובתפילה, הן בכמות והן באיכות. אבל אין בכל זה לפטור אותנו מלזכור, שנגזרה עלינו גזירה של ימים ולילות של אימה למשך שישה שבועות, וכי גזירה זו באה בעטיה של תביעה שישנה עלינו בשמים. זאת ועוד עלינו לשוות לנגד עינינו

ולשים אל לבנו: תביעה זו לא פגה עם הישועה, אדרבה, מכח הישועה גדלה התביעה, גם החריפה. כתב הרמב"ם וזה לשונו: 'בזמן הזה שאין שם קורבן, אחר שמברך המוציא לחם חוזר ומברך על אכילת מצה ומטבל מצה בחרוסת ואוכל. וחוזר ומברך על אכילת מרור ומטבל מרור בחרוסת ואוכל', עד כאן לשונו. ויעויין שם בהשגת הראב"ד שהוקשה לו ענין טיבול המצה בחרוסת.

ויעויין בפירוש רבנו מנוח על הרמב"ם שביאר את תמיית המקשים על הרמב"ם בכמה אופנים, ואחד בהם: 'ועוד, שהוא - זכר לחרות, וחרוסת - זכר לשיעבוד, ואיך יערב זה עם זה: דבשלמא מרור וחרוסת - הכל זכר לשיעבוד הוא. ואחר שמתרץ את יתר אופני הקושיא הוא מתייחס לאופן זה: 'ואני תמה על תמהונם כו', ומה שאמרו דמצה זכר לחרות וחרוסת זכר לשיעבוד ואין ל ערב - זה אינו, שהרי בזמן שביית המקדש קיים כורך מצה ומרור ואוכלן יחד, ומצה זכר לחרות ומרור זכר לשיעבוד'. עד כאן לשונו.

הנה מבואר בדבריו, שמה שמטבל מצה בחרוסת, אינו למרות שמצה זכר לחרות וחרוסת זכר לשיעבוד, אלא אדרבא, כן הוא ממצות הפסח - לערב מה שהוא זכר לחרות עם מה שהוא זכר לשיעבוד, מצה ומרור וכן מצה בחרוסת. ואמנם, לא נחית רבנו מנוח לבאר טעם הדברים.

גם, ידועה קושיית העולם, מדוע, מכל המצוות, בחרה התורה במצות מצה לכנות את שם החג עליה - 'חג המצות', והלוא מלבד מצוות מצה, נצטוינו בום זה מן התורה בעוד מצוות - קרבן פסח, מרור וההגדה. וכבר נאמרו בזה תירוצים, ואולי אפשר לבאר בזה, אם כי א על דרך הפשט, כדלהלן.

כתב בספר 'בית הלוי' וזה לשונו: 'וברור הוא, שאם יתאוה האדם לאיזו דבר תאוה היותר גדולה אצלו, כל אחד לפי טבעו, ויהיה גם קרוב להשיג תאוותו וילך אחריה, ואז היצר הרע בוער בו כאש, ורק דרך הילוכו הוא על גב הנהר הקפוא מקרח, ובדרך ריצתו נחלקה רגלו על הכפור וחשב ליפול, הרי באותו רגע שנחלקה רגלו ונטה ליפול, הרי אז יבטל ממנו כל אותו התאוה, שהפחד שנתפחד מהנפילה העביר ממנו כל רצונו. דכן יסד הבורא יתברך בטבע כל הברואים - דגם מעט פחד שיעלה על לב האדם, מעביר ממנו כל הכוחות התאוה והחמדה...'. עד כאן לשונו. ואכן, החוש מעיד על כך.

כתיב: 'תועבת ה' כל גבה לב'. הוי אומר. שאם אותו גבה לב מבקש להשיג את קרבת ה', הרי כל עוד שאינו משרש מעצמו את מדת הגאווה, לא יועיל לו מאומה, שכן הקדוש ברוך הוא מתעב אותו, ואינו רוצה אותו בקרבתו. עוד זאת. מן המפורסמות הוא, שמי שמעיניו נתונים לעניני העולם הזה והם ערבים עליו. הרי שגם אם הדברים כשרים בתכלית, שוב אין חכו יכול לחוש במתיקות ובנועם שבקרבת ה'.

בימים כאלו שעברו עלינו, שהפחד משל בלבבות, גאותו ורום לבו של כל אדם באשר הוא הושפלה: גם ראינו בעינינו, שבשעה שכאזת, לבם של הבריות לא נמשך לעניני העולם הזה, באשר כל דעתם היתה נתונה לחיי נפש בלבד. בזמן שכזה, שכוחותיו ורצונותיו של האדם נחלשים, הרי נעשה הוא כלי

קיבול לשפע של רוחניות. ואם אכן יאמץ את כל כוחו להתעמק בלימוד, לעמל התפילה וישבור את יצרו, הלוא יזכה לחוש בקרבת ה' באופן מופלא.

ידוע לי מאחד ממבני עליה, שקודם פטירתו היה מוטל ביסורים ר"ל, ובאו לבקרו. אמר: כל המבקרים אותי מלאים רחמנות בשל היסורים שבאו עלי: האמינו לי, מעולם לא היה לי כל כך טוב, מעודי לא הרגשתי את קרבת ה' כפי שאני מרגיש עתה.

הוא אשר אמרנו, ימי הצער והאימה שמחלישים את רצונותיו של האדם, הביאו בכנפיהם טובה הרבה, הם התקינו אותנו שנהיה מסוגלים לחוש את נועם ה' והמתיקות שבקרבתו יתברך.

ולאחר מכן באה הישועה. והישועה, והלוא כל עצמה היא קרבת ה'. מכוחה חזרו וקבלו ישראל את התורה מאהבה. ומי שנתרומם בימי הפחד, נתרומם עוד יותר מכח הישועה. הנה, זו התועלת מימי הפחד והידועה גם יחד.

ולדברים פן נוסף. כדי לזכות לישועה חייבים היינו לעבור את ימי האימה הללו, שכן במצב שבו היינו, משוקעים בדומן העולם הזה, לא היינו רואים לישועה. היו אלו ימי הפחד שחיקו אותנו בתורה וביראה, בתפילה ובדקדוק המצוות, הם רוממו אותנו - ובהם ועל ידם נעשינו ראויים לישועה.

בספר 'שערי תשובה' כתב רבנו יונה: 'וכאשר יקבל האדם האדם את מוסר השם, ויטיב דרכיו ומעלליו ראוי לו שישמח ביסוריו, לפי שהועילו תועלות נשגבות, ויש לו להודות לשם יתעלה עליהם כמו על שאר ההצלחות, שנאמר: "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא", ונאמר: "צרה ויגון אמצא. ובשם ה' אקרא". עד כאן לשונו.

עולם התורה מודה בימים אלו כדיבורי תודה ובמעשי התחזקות לקדוש ברוך הוא על הישועה שעשה עמנו. לכשתמצי לומר, מבואר בדברי רבנו יונה, שמי שהתרומם בימים אלו ברוחניות, הנה על פי דין חלה עליו חובת הודאה לקדוש ברוך הוא, לא רק על הישועה, אלא גם על הגזירה של ימי הפחד, הצרות והיסורים שעבר: שכן ימים אלו גרמו לו להתחזק בתורה ובתפילה ולהתאהב על אביו שבשמים.

מעיקרי האמונה | הכרת הטוב

הגאון רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א

"זאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו" וגו' (ויקרא ז, יא) זה שאמר הכתוב זובח תודה יכבדנני (תהלים ג, כג), זובח חטאת, זובח אשם אין כתיב כאן, אלא זובח תודה. למה, חטאת באה על חטא ואשם בא על חטא, תודה אינה באה על חטא, אם על תודה יקריבנו (ויק"ר ט, א)

אכן מדה מיוחדת היא הכרת הטוב. הבעת התודה, מכבדת כביכול, את הבורא עולם. "זובח תודה יכבדנני"... ועיקרה של הכרת טובה, מתבטא בעצם ההכרה. וכשהמדובר הוא בהכרת חסדו וטובו של בורא העולמים, הרי כוללת ההכרה גם קיום דין של כמה מעיקרי האמונה.

השגחת השם הפרטית, טובו של הקב"ה, חסדו של הקב"ה, נפלאותיו של הקב"ה, ישועותיו וניסיו. הלא

תודה", הוא זוכה גם בכך, שהקב"ה, כביכול, מכיר ב"כבדנני"...

למה נברא העולם?

הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן שליט"א

ידועים דברי הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים פ"א שכתב וז"ל, בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול ונבערה עצת חכמי אותו הדור וכו', וזו היתה טעותם. אמרו הואיל והאלוקים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמיים המשמשים לפניו, ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד. וזהו רצון הקל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבודו. כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו, וזהו כבודו של מלך. כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להן קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולם, כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה וכו'. ואחר שארכו הימים עמדו בבני האדם נביאי שקר ואמרו שהקל צוה ואמר להם עבדו כוכב פלוני או כל הכוכבים והקריבו לו ונסכו לו כך וכך וכו'. והתחילו כוזבים אחרים לעמוד ולומר שהכוכב עצמו או הגלגל או המלאך דיבר עמהם ואמר להם עבדוני בכך וכך והודיע להם דרך עבודתו, ועשו כך ואל תעשו כך וכו'. כיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו, ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן, וההיכל של אבנים שנתחנכו מקטנותם להשתחוות לה ולעבדה ולהשבע בשמה וכו', אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם כגון חנוך ומתושלח נח שם ועבר. ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו. ע"כ לשון הרמב"ם. [ולעיל מיניה כתב הרמב"ם, שטעו וסברו שהעולם נמסר ליד השמש והכוכבים וכד', ואינו מונהג ע"י הבורא בעצמו].

וראה מה שכתבנו בדעת שלמה בראשית (מאמר י"ג), שמדברי הרמב"ם אנו למדים, שכל התהליך של התרחקות האנושות מהקב"ה, התחיל דווקא מתוך רצון ומחשבה להתקרב ולהשיג שלימות בהשגת הקל ית' ולהתדמות לאלוקים, כמו כן מפני שרצו להשיג את הבנת האלוקות, לפי דרכם והבנתם, ולא הכניעו עצמם לרצון האלוקי, ולא הגבילו עצמם להשתעבד להנהגה האלוקית, ופעלו רק לפי הבנתם שהקב"ה מסר עולמו למשמשיו ונתן להם להנהיג את העולם, וסברו שיש לעבוד ולכבד את משמשיו, שבזה כביכול נותנים עוז ותעצומות למלך. וראה בנפש החיים שער ג' פרק ט' שהרחיב לבאר ענין זה. והבאנו שם עוד מהגמ' סנהדרין (קב, ב) שהמלך מנשה התגלה בחלום לרב אשי, והודיע לו גדלות אנשי דורו של מנשה אע"פ שהיו עובדי ע"ז, ע"ש. ומתוך שהיו גדולים מאד, תפשו בדעתם שיש לעבוד את הכוכבים והמזלות, משום שלדעתם [המוטעית] זו היתה הדרך "כדי להשיג רצון הבורא", כלשון הרמב"ם, ומשום כך אמר מנשה המלך בחלום לרב

ב"ארבעה החייבים להודות" עסקינן. מי הוא זה המסוגל לתאר את נפלאותיו של הבורא עולם, בכל אחד מהם. הלא משאול תחתית הוציאו והעלה על מרומי קרת. מה יכף לה' יודה לאלקי מרום. זכה פלוני זה, והביא זבח תודה להקב"ה. הבין אל נכון והכיר, למי יאתה תודה על הצלתו. זהו המכבד את הקב"ה, כביכול. - "זובח תודה יכבדנני!"

"למרבה המשרה ולשלום איו קץ" (ישעיה ט) "א"ר תנחום, דרש בר קפרא בציפורי, מפני מה כל מ"ם שבאמצע התיבה פתוח וזה סתום. ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג, אמרה מדת הדין לפני הקב"ה, רבש"ע, ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך, לא עשית משיח, חזקיהו שעשית לו כל הניסים הללו ולא אמר שירה לפניך, תעשהו משיח. לכך נסתתם" (סנהדרין צד).

פלאי פלאים. הגע עצמך. - אדם שהקב"ה בכבודו ובעצמו, מצאו ראוי להיות משיח, לסיים את הגלות ולהתחיל את ה"לעתיד לבא". ומיהו? - חזקיהו המלך! באה מדת הדין ומקטרגת, וקטרוגה מתקבל! ומהו הקטרוג? - "לא אמר שירה לפניך".

הלא אם ביקש הקב"ה לעשות את חזקיהו משיח, משמע, לא היו בו המונעים שהיו בדוד המלך. ואף על פי כן, אם אך לא אמר שירה כשעשית לו כל הניסים הללו, אינו ראוי להיות משיח. וכל הגלות, על כל מוראותיה, נמשכת, רח"ל.

ללמדך, כמה שורשית היא מדת הכרת הטוב. עד כמה מתבטאת בכך, עצם אישיותו של האדם לטוב ולמוטב. - לטוב, בהכרתו בנס ובעושה הנס, עד כי פרצה הימנו השירה. - למוטב, שלא באה הכרתו אל מרומי פסגת תעצומותיה. השירה לא פרצה הימנו. - משמע, אינו מכיר כראוי בטובתו של הקב"ה. - אינו ראוי להיות משיח.

הכרת הטוב, הינה יסוד עצום, לא רק במידה זאת כשלעצמה, ממנה פינה ויתד, לכל בנין האישיות והנהגותיה. שכן, אדם המכיר בטובתו של הקב"ה, איך יהין ליבו להמרות פיו, כביכול. האיך יתכן שלא לקיים את כל תורתו באהבה. הלא הוא הנותן לך חיים וכל טוב סלה.

"הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם" (דברים לב, ו) "ששכחו את העשוי להם, ולא חכם, להבין את הנולדות שיש בידו להרע או להטיב" (רש"י) הם הם הדברים. החטא ל"ע, בא ואינו נמנע, משתי סיבות. או מקלישות ההכרה בעבר, או מחסרון הכרה בעתידות, כי המכיר בטובתו של הקב"ה, לא ימלאנו ליבו להמרותו. והממרה פיו של בורא עולם, לא רק שאינו מכיר בטובותיו של הבורא, אלא שבאולותו אינו שם לב, כי בעתיד יזדקק לו לבורא עולם. והאיך ירגיש הוא עצמו, בעמדו לפניו יתברך, והוא כלי מלא בוש וכלימה. מי שהוא פגום בהכרת הטוב, רקוב במהות אישיותו.

חזקיהו המלך, ניסים נעשו לו. בודאי גם בירך ברכת הגומל. מסתמא גם הלל השם בפיו, לקיים מה שנאמר "בתוך רבים אהללנו" (תהלים קט, ל). ואף על פי כן, אם לא פרצה מפיו השירה להכרת הטוב, יהיה אשר יהיה - משיחותו של חזקיהו המלך, ירדה מן הפרק. הגלות נמשכת. אבל מי שזכה ל"זובח

אשי, אילו היית בדורנו, היית מרים את שולי גלימתך ורודף אחר ע"ז, ע"ש.

תחילת טעות זו, החלה ע"י אדם הראשון, בעצם רצונו להעפיל לדרגת "והייתם כאלוקים" לפי הבנתו, נגד ציווי ה'. אך תפישה זו היתה עצם הכפירה בכורא, שבחר ללכת בדרכו לפי הבנתו, ולא כפי מה שציווה אותו הקב"ה. והמשך הנהגה זו היתה בדור אנוש, ששורש כפירתם היתה שלא רצו להכניע עצמם להנהגה האלוקית, אלא רצו לנהוג כפי הבנתם ורצונם. ובאמת עיקר העבודה בדורות אלו היתה, שהאמונה תקרב אותם לרצון ה', [ע"ע בספר מכתב מאליהו ח"ד עמ' 135 בענין זה].

וראה בביאור הגר"א על מגילת אסתר, שהקשה מדוע נקרא פורים ע"ש הפור, והלא שם זה מורה שמהות הנס וההצלה היה הפור, ולכאורה הפור היה רק ענין צדדי, שהמנן עשה גורל לדעת אימתי יאבד את היהודים, ומדוע נקרא נס פורים על הענין הזה. ותיירץ הגר"א, שאכן יש כח גדול במזל, ואותו היום היה יום המסוגל להרע לישראל, ובקריאת פורים על שם הפור רצו ללמדנו שהנס היה שהקב"ה ביטל את המקרה והמזל ששלט אז בעולם, כי הכל מאיתו ית', ואף שע"פ המזל היה יום זה מסוגל להרע להם, הראה להם הקב"ה שהוא השולט על הטבע ומנהגו של עולם, ושינה את המזלות וכללי הטבע, [ואפשר שזה הביאור במה שאמרו עתידין כל המועדים להתבטל חוץ מפורים, והדבר צ"ב, ולפי"ז י"ל דהענין שהקב"ה מבטל בגלוי את הטבע, וגם הנס בא מעומק הטבע, הגילוי הזה לא יתבטל לעולם, שהקב"ה הוא מנהל הטבע במלואו, והכל בדרך נס], ואף שהמנן היה מכוון לזה בחכמה גדולה, אדרבא נהפך להם יום זה ליום נס והצלה. וראה מש"כ בזה במאמרי פורים. טעות זו של דור אנוש, מלווה את האנושות לכל אורך הדורות, שטועים כאילו ישנו כח אחר בעולם שהקב"ה נתן לו רשות לשלוט, ובמיוחד בפרטי המעשים, וכביכול אין הקב"ה מנהל בעצמו. וזו עיקר עבודת האדם, לשרש מלבו את הפיתוי הרע לחשוב שהקב"ה מסר עולמו לטבע ולמזלות, אלא להאמין שהכל נמצא בהשגחתו ית' ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה.

ובאמת כל יסוד התורה הוא, שהקב"ה ברא את כל העולם בשביל ישראל, בשביל העולם התחתון, כדי שאנו נעבוד אותו, וזה תהילתו, וכמו שביארנו במאמר ס"ג שהתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים, והבאנו מהאור החיים בפרשת יתרו (כ), שלא נתרצה הקב"ה בתפילת מהלליו כשאמרו אלוקי העולם ולא אלוקי המלאכים, אלא כשאמרו ברוך ה' אלוקי ישראל, והוא אומרו אנכי ה' אלוקיך, יפרוש, שלא נתרצתי בשום כינוי המעלות אלא בקריאתו אלוקיך וכו' ע"ש.

וזה ההיפך הגמור מאמונת דור אנוש וממשיכיהם, שאומרים כי הקב"ה עזב את העולם להנהגת משמשי מרום. אלא אדרבא ההיפך הוא הנכון, כי ברא הקב"ה את העולם בשביל התורה ובשביל ישראל שידבקו בו בכל מצב. ורצונו היה שיהיה לבני אדם בחירה, בין הטעות שיש טבע בלתי, לבין האמונה שאין עוד זולתו. וכל זאת היתה מטרת גלות מצרים וגאולתה, למשוך ידינו מהע"ז שיש כביכול איזה כוחות

שנמסרו לזולתו ית', ולהאמין שאין שום כח אחר בעולם מלבדו ית'. וזהו ההבנה במה שהיו בני ישראל מאמינים בכורא ית' וגם אוחזים בידם מן הע"ז של המצרים, כמו שביארנו.

כח התפילה

הרה"ק רבי יוסף אשר אנשיל ממאקווא זצוק"ל

הנה ידוע שהגוים ואומות העולם כשיוצאים למלחמה הם יוצאים עם כלי מלחמה וכלי משחית כדי להתגבר על

אויביהם ולנצחם במלחמה, אבל לא כן נחלת בני ישראל אשר אין כוחם אלא בפה, כח התפילות זהו הכלי מלחמה אשר בהם אנו מנצחים את הקמים עלינו, וכמו שמפרש התרגום על הפסוק 'אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי', ומתרגם 'בצלותי ובבעותי', היינו שהצלותי ובעותי הם ה'חרבי וקשתי' שבהם אנו מנצחים את אויבנו.

ובבחינה זו יכולים לפרש את הפסוק במלחמת עמלק, 'והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק', וידוע דברי המשנה במסכת ראש השנה (פ"ג משנה ח) שמקשה 'וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא לומר לך, כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים, ואם לאו היו נופלים', דהיינו שישראל היו מתגברים במלחמה ע"י כוח התפילה, שבזמן שהיו מסתכלים כלפי מעלה ונושאים עין לשמים בתפילות ותחנונים לפני הקב"ה, אזי היו מתגברים ובכוח זה היו מנצחים. וע"י הכוח העצום של התפילות, אנו זוכים להתקרב אל השי"ת,

כידוע בספרים הקדושים ש'תפילה' הוא מלשון 'נפתולי אלקים נפתלתי' וכמו שמפרש רש"י 'שכאשר מעמידים כח התפילה כמו שצריך, אז התפילה גורמת התחברות ודבקות להקב"ה, כמו שכתוב 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכל קראנו' אליו, ומפרש שם התרגום 'קריב לה לקבל צלותיה בעידן עקתיה', שע"י כוח התפילה אנו מתקרבים להקב"ה ונעשים 'עם קרובו'. ולזה בא המדרש לפרש הפסוק ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים, שלא הנהיג הקב"ה את בני ישראל במלחמה בכוח כלי מלחמה וכלי משחית כדרך ארץ פלשתים ושאר אומות העולם, והטעם בזה כי קרוב הוא כי בני ישראל הם קרובים להקב"ה ע"י כוח התפילה, ואינם צריכים כלי מלחמה וכלי משחית, רק בכוח התפילה מנצחים במלחמה.

ועל זה מוסיף הילקוט, שמתנה טובה זו של כוח התפילה נתן הקב"ה רק לבני ישראל, כמו שאנו אומרים בכל יום בתפילת שמונה עשרה 'כי אתה שומע תפילת כל פה עמ"ך ישראל', ולכן מסמיך הפסוק לבני ישראל עם קרובו, כי רק בני ישראל הם 'עם קרובו' ע"י כח התפילות.

להצטרפות להאמונה במייל'

shuly3910@gmail.com

איך מדברים עם אבא!?

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל

אמר ליה ההוא מרבנן לרב ביבי בר אביי, ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק, מאי "כרום זלת לבני אדם" (תהלים י"ב) אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. ופירש רש"י ברומו של עולם - כגון תפילה שעולה למעלה עכ"ל. וזהו חסד גדול שעשה הקב"ה עמנו, שנתן לנו את האפשרות לבקש ממנו כל מה שיחסר לנו. ולא כמדת בשר ודם שהשרים וכ"ש המלכים יש להם מזכיר, וכל מכתב שנשלח אליהם עובר ביקורת תחת ידו של המזכיר, ואת הדבר שנראה לו חיוני מגיש לפני השר, ואת השאר זורק. אבל מלך מלכי המלכים הקב"ה, כל מה שאדם חפץ מבקש ממנו, ומהו אדם, עפר ואפר רימה ותולעה, ובכ"ז נותן לו בורא העולם את הזכות לבקש, וזוהי באמת ההרגשה שצריכה להיות לאדם בעומדו לפני בוראו, כמו שאומרים בתחילת תפילת העמידה "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך", ולכאורה "יגיד" מורה על לשון קשה כגידיים, היה צריך לומר ופי יאמר תהלתך. אלא אולי אפשר לפרש בדרך דרש, היות והרגיש דוד המלך ע"ה שקשה לו לדבר לפני הקב"ה, ואינו מדבר בחופשיות ובבטחון, לכן אמר 'יגיד', זאת אומרת ש'פי יגיד' מוסב כלפי האדם שחלש וחמר אונים הוא לדבר לפני השי"ת. ואם דוד המלך ע"ה הרגיש כך, על אחת כמה וכמה שכל אדם צריך להרגיש כך.

אדם שעומד בתפילה לפני בורא עולם וחושב על דברים אחרים, דומה בזה לאנשי עיר אחת שסידרו וערכו את עירם ברוב פאר והדר לקראת בואו של המלך אליהם, ומינו ארם שבבוא המלך יעמוד הממונה לפניו וישבחו וינשאו, וכך היה, וכשהגיע המלך פתח הממונה ואמר אדוני המלך אתה רם ונשא וכו', ובאמצע דבריו קרא לחברו וביקש ממנו שיקנה לו דבר מסוים, אחר כך המשיך לשבח את המלך, ושוב פנה לחברו בשאלה על עמקיו, הרי בוודאי שיש בזה בזיון גדול. ואם אדם יתבונן יראה שהוא עושה כך, עומד לפני הקב"ה מתחיל את התפילה, פתאום חושב איך לסדר ענין פלוני, ממשיך את התפילה, ושוב חושב על דבר אחר, ואפילו לחשוב על דברי תורה בתוך התפילה זה לא טוב, כי תורה לחוד ותפילה לחוד, והמערב זה בזה הרי מזלזל. יצייר האדם לעצמו שכיבדוהו

לדבר במסיבה דברי תורה, ובאמצע דבריו שואל הוא את האחראים האם יש מספיק אוכל לכולם... הלא יהא לבו, ואם בפני בשר ודם כך, בפני הקב"ה על אחת כמה וכמה.

ויש דבר שיכול להועיל לאדם בכוונת התפילה, והוא האריכות. שיאריך בתפילתו ולא ימהר בה, [ויעשה זאת לא רק כשמסתכלים עליו...], כי צריך שיהא על האדם יראת שמים, וידע שאנו עבדי הקב"ה, וצריך לדבר לפניו כעבד לפני רבו, ולשפוך שיחנו לפניו לאט ובהתלהבות. למשל, תפילת שמונה עשרה בלחש צריכה לארוך לפחות שבע דקות. מלבד זאת הואיל וישנם דברים שיודעים אותם אבל לא מרגישים אותם, כמ"ש חז"ל: א"ר לוי בר חמא לעולם

ירגזי אדם יצר טוב על יצר הרע... אם נצחו מוטב ואם לאו... אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה עכ"ל, על אף שכל אדם יודע שסוף אדם למיתה, אבל לא מרגיש זאת, לכן צריך להזכיר זאת ליצר הרע. כך בתפילה, אדם יודע שעומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, אבל חסרה ההרגשה... על כן לפני כל תפילה ישנה אפילו זמן מועט, ויתבונן מה הוא עומד לעשות כעת, ולפני מי הוא עומד להתפלל, כן יתבונן אדם לפני התפילה בפסוק ה' שפתי תפתח וגו', ועל ידי זה ישיג הרבה בתפילה, כמו כן לפני כל ברכה יפסיק מעט ויחשוב מה עומד לומר כעת, ואז יאמר את הברכה הבאה וכן על זה הדרך. וזה יועיל שיוכל לכוון בחלק גדול מהתפילה.

העברות של הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

הגאון רבי אברהם צבי מרגליות שליט"א

לפני זמן מה נכנס אליו אדם ובפיו בקשה 'צנועה מאוד': חפץ הוא שיהיה לו מקום ליד הרב בעולם הבא... אמר לו הרב: "עד שאתה מבקש מקום לידי, צא ובדוק אם בכלל אגיע לעולם הבא. אינני בטוח כלל שיש לי חלק לעולם הבא..."

הלה חשב שהרב מתלוצץ, הרב שטיינמן הוא יהודי של מסירות נפש, עצם העובדה שבגיל זקנה מופלג הקים את הישיבה בעירנו בכרמיאל, זו כבר דוגמא ומופת למסירות העצומה שלו למען כבוד ה', והוא דואג שמא לא יהיה לו חלק לעולם הבא. אבל הרב אמר: "אינני מתלוצץ. יש בידי שתי עבירות שאיני יכול לעשות עליהן תשובה, ובגינן עלול אני להפסיד את עולם הבא שלי".

גם אם נעצור כאן, הרי הסיפור מדהים, אדם שעבר את גיל מאה, והוא זוכר מכל ימי חייו רק שתי עבירות שלא עשה עליהן תשובה... אבל ההמשך לא יאמן.

הרב סיפר לאיש את שתי ה'עבירות': הוא היה ניצול שואה. כאשר שהה באוסטרייך, נצרך לשלוח מכתב בדחיפות, אבל לא היה לו כסף אפילו לבול. מה עשה, כתב את המכתב, הכניסו למעטפה בלי בול, ושם בתיבת הדואר. אמר, אולי במקרה לא ישימו לב. ואכן כך היה, המכתב הגיע ליעדו גם בלי בול. אמר הרב: "גזלתי את ממשלת אוסטרייך. אותה מלכות כבר אינה קיימת, ואין לי אפשרות להשיב את הגזלה".

נחשוב: מדובר בגזל גוי, אין כאן מצב של חילול ה', אפשר בכלל להאשים את הדואר, הרי הם היו אמורים לשים לב שאין בול, אבל הרב מאשים רק את עצמו. נו, חושב היהודי, אם מדובר בסוג כזה של חטא, מעניין מה החטא השני...

ממשיך הרב ומספר: "פעם הלכתי ברחובה של בני ברק, וקטפתי פרח מאחד החצרות שבצדי המדרכה. איני יודע מהיכן קטפתי, ולכן אין באפשרותי להשיב את הגזלה". כאן האיש כבר הרים גבה. אכן, לפעמים אדם עובר ליד צמח כלשהו, ובלי משים קוטף ממנו. סתם כך, באינסטינקט כזה. אבל הרב שטיינמן, הגאון, שכל מעשה שלו מחושב ומדוקדק, הוא קוטף פרחים ברחוב? לא מתקבל על הדעת. הלך ושאל על

כך את ביתו. כששמעה - חייכה. "כן, ה'חטא' הזה מלווה אותו כל ימיו...
 "ובמה מדובר? אספר את הדברים כהווייתם. פעם חזרה בתי הביתה כאשר פרח יפה בידה. כששאלתי מי נתן לה אותו, השיבה לתומה שקטפה אותו בדרך. הבהרתי לה שהדבר אסור, זהו גזל. כששמעה הבת, פרצה בבכי חסר מעצורים, ולא יכלה להירגע. לא ידעתי מה לעשות. לבסוף שלחתי אותה לסבא. כשראה גם הוא שקשה להרגיעה, אמר לה: 'בתי, אני לוקח על עצמי את העבירה'. מאז הוא מספר שיש בידו חטא גזל. הוא קטף פרח ברחוב" ... מפעים!
 נתבונן רגע, באיזה חטא מדובר. ילדה קטנה היא שקטפה. הלא חרש, שוטה וקטן פגיעתן רעה, הם שחבלו באחרים פטורים. אין עליה כל חיוב מדין תורה. הרב שטיינמן עצמו לא עשה דבר, והרי אין דבר כזה לקחת על עצמך עבירה של מישהו אחר, הוא אמר זאת רק כדי להרגיעה. החטאים האלו מלווים אותו כבר עשרות שנים. הוא חושש שכאשר יגיע לפני בית דין של מעלה יאמרו לו: שתי עבירות גזל בידך, עליך להשיב את הגזלה. שם הלא יודעים להיכן להשיב. ובכן, אחורה פנה. התכבד, רק שוב לעולם התחתון והשב הגזלה לבעליה. תחזיר את הכול ואת הפרח...
 מושגים של ענקי עולם, המקיימים בעצמם את דברי חז"ל "בואו חשבון" - בואו ונחשב חשבונות של עולם". מבינים את עוצמת מעשיו של אדם והשפעותיהם בעולם הזה ובעולמות העליונים.

איך זוכים לרפואה שלימה?

הרב משה רוזנמן שליט"א

לפני כמה שנים היתה לי הזכות לחוות ביקור מרומם בארץ ישראל אצל רבי חיים קניבסקי שליט"א, שאני רוצה לשתף אתכם בו. ביקשתי מרבי חיים שיתפלל לרפואה שחנה על אחד מחברינו, ממתפללי בית הכנסת. "אתם יכולים לדמיין את התגובה שלי כשרבי חיים שאל אותי: 'האם מדברים בבית הכנסת שלך?' "עניתי: 'כן, ולאחרונה יותר טוב'. "רבי חיים אמר מיד: 'זה לא מספיק, הדיבורים חייבים להפסיק לחלוטין!', וביקש מבנו רבי שלמה להוציא 'משנה ברורה', רבי חיים פתח בסיומן קכ"ד, והצביע על סעיף ז', שם כותב השולחן ערוך: 'לא ישיח שיחת חולין בשעה ששליח ציבור חוזר התפילה ואם שח גדול עווננו מנשוא'.

"אמרתי לרבי חיים ש'השולחן ערוך' מדבר רק על זמן חזרת הש"ץ", ממשיך הכותב לתאר את שיחתו עם מרן שר התורה. 'לא', אמר רבי חיים, והצביע על המשנה ברורה במקום, שכתב שאסור לדבר במשך כל התפילה: 'אוי לאנשים שמשיחים בשעת התפילה כי כמה בתי כנסיות נחרבו בשביל עוון זה', ושאל אותי רבי חיים - 'וכי אתה חושב שהקירות נחרבים מחמת העוון הזה?! אנשי בית הכנסת - המתפללים, נחרבים רחמנא לצלן איש איש וצרותיו אם לא נוהרים בעוון זה ומשיחים בעת התפילה!' "ולכן תשוחח עם אנשים בבית הכנסת שלך", המשיך רבי חיים, "ותאמר להם שכדאי להם לקבל על עצמם לא לדבר בלי נדר לכל אורך התפילה, ובזכות זאת יהיה לחבר שלך רפואה שלימה". "זה לא מספיק", אמרתי. "רבי חיים הסתכל עלי בתהייה ושאל: 'מה אתה מתכוון?' "עניתי: בימינו לפעמים לעשות לפי השו"ע זה לא מספיק, צריך לומר להם שרבי חיים ביקש שלא יהיה דיבורים בבית הכנסת. "שוב שאל אותי רבי חיים: 'מה אתה מתכוון', ואמרתי למרן שר התורה את האמרה המפורסמת של האדמו"ר מקוצק, שחבל שעשרת הדברות לא נכתבו על ידי רבי יהודה החסיד, שאז אנשים היו מקפידים עליהם יותר..." "רבי חיים חייך ואמר: 'בסדר, אתה יכול לומר למתפללים בשמי שבזכות הקבלה הזאת תהיה לחבר שלך רפואה שלימה, ואני גם אתפלל לא רק עליו, אלא להצלחת כל המתפללים בבית הכנסת", ממשיך הכותב לצטט את שיחתו עם הרב קניבסקי.
 "עזבתי את רבי חיים מאוד נרגש ומלא רצון להעביר את המסר שלי, אבל כשחזרתי לניו-יורק נשכח ממני הביקור. עד לאותו לילה כשפעמון הדלת שלי צלצל וחברי שהיה חולה הגיע לבקרני. הייתי המום, ידעתי שהוא עדיין לא מרגיש טוב והנה הוא עומד בסלון שלי ונראה נפלא. לשמחתי הרבה הוא אמר לי שהוא באמת מרגיש הרבה יותר טוב. "עדיין הזכרון לא הכה בי באותו רגע. רק למחרת תוך כדי שאני נוסע לעבודה, פתאום הבחנתי שאני עדיין לא עשיתי את החלק שלי, הרגשתי חובה לכתוב את המכתב הזה. "אני שמעתי את ההבטחה של רבי חיים להתפלל על החבר שלי, וכבר ראיתי את הפירות של המאמצים שלו, ולכן אני מרגיש חובה לקיים את החלק שלי ולנסות לחולל שינוי בעניין זה, מי ייתן שהמאמצים הכנים שלנו בעניין זה יביאו הצלחה ישועות ורפואות לכולנו".
 [תודה רבה לנ. גרין]

מערכת 'האמונה' מוקירה את מרחיבי גבולות האמונה בכל בתי הכנסת

ומברכת אותם ואת כל הקוראים,
יחד עם כל בית ישראל

בברכת חג פסח כשר ושמח, בריאות איתנה ורק בשורות טובות.

יהי רצון שנזכה כולנו לאכול מן הזבחים ומן הפסחים
בירושלים הבנויה במהרה בקרוב ממש, אמן.

